

Matuszewski, Adam

"Finał epopei Legionów Polskich 1916-1918", Jan Snopko, Białystok 2008 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 54/1, 223-224

2009

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

- M a r k o w s k i e j: *Wyprawa syberyjska (1914–1915) Marii Antoniny Czaplickiej i recepcja rezultatów tej ekspedycji*; Mariusza K u l i k a: *Polacy wśród wyższych dowódców armii rosyjskiej w wojnie rosyjsko-japońskiej (1904–1905)*; Krzysztofa L a t a w c a: *Polacy w strukturach Zaamurskiego Okręgu Straży Granicznej w latach 1901–1914*; Bolesława O r ł o w s k i e g o: *O polskim wkładzie w budowę Wielkiej Kolei Transsyberyjskiej*; Barbary J ę d r y c h o w s k i e j: *Kształtowanie wyobrażeń i poglądów o polskich zesłańcach postyczniowych przez syberyjską gazetę „Tomskije Gubernskie Wiedomości”*; Anny Marii S t o g o w s k i e j: *Obraz życia Polaków na Syberii w czasopiśmie „Kraj”*; Mariusza K o r z e n i o w s k i e g o i Dariusza T a r a s i u k a: „*Głos Syberii*”. *Przyczynek do dziejów prasy polskiej na Syberii w latach 1916–1921*; Zbigniewa J. W ó j c i k a: *Geologowie galicyjscy, badacze Syberii i rosyjskiego Dalekiego Wschodu na początku XX wieku*; Andrzeja J. W ó j c i k a: *Ekspedycja Adama Piwowara na Nową Ziemię” (1905)*; Raidy W. N a m y: *Polskie organizacje w Syberyjskiej Dumie Obwodowej (1917–1918)*; Lidii K u c h t ó w n y: *Józef Targowski jako minister pełnomocny i wysoki komisarz Rzeczypospolitej Polskiej na Syberię*; Eweliny T y l i Ń s k i e j: *Ferdynand Antoni Ossendowski – władca masowej wyobraźni czy niespełniony uczonec?*; Władysława M a s i a r z a: *Działalność gospodarcza i społeczna Ignacego Sobieszkańskiego na Syberii w latach 1905–1920*; Ludmiły S z n y t k o, Bolesława S z o s t a k i e w i c z a i Heleny Z u b r i j: *Spuścizna twórcza polskich artystów w zbiorach Irkuckiego Obwodowego Muzeum Sztuki oraz w innych muzealnych i prywatnych zbiorach Irkucka*; Franciszka N o w i Ń s k i e g o: *Administracja wschodniosyberyjska wobec badań polskich zesłańców*; Zbigniewa J. W ó j c i k a: *Udział Polaków w rozpoznaniu przyrody Syberii*; Janiny O w c z a r e k i i Zbigniewa W ó j c i k a: *Z prac Instytutu Historii Nauki PAN nad udziałem Polaków w naukowym poznaniu Syberii w XIX i XX wieku*; Pauliny K o p e t y Ń s k i e j: *Cykl portretowy polskich badaczy Syberii*; Antoniego K u c z y Ń s k i e g o: *Polskie dziedzictwo naukowo-cywilizacyjne na Syberii XIX–początek XX wieku oraz jego współczesna recepcja w Polsce i Rosji*.

Jan S n o p k o: *Final epopei Legionów Polskich 1916–1918*. Białystok 2008
Uniwersytet w Białymstoku, 479 ss., il. bibliogr., ind. sum.

Książka opisuje końcowy okres istnienia Legionów Polskich oraz losy żołnierzy po opuszczeniu szeregów legionowych. Składa się z sześciu rozdziałów. Pierwszy wprowadza w sytuację polityczno-militarną jesienią 1916 r. Naszkicowano w nim również rozwój wydarzeń wojennych oraz nastroje i sytuację polityczną na ziemiach polskich przed i po „akcie 5 listopada” oraz

przybliżono polskie i niemieckie koncepcje tworzenia polskiego wojska. W rozdziale drugim przedstawiono potencjał kadrowy i organizacyjny Legionów, ich przeszkolenie według regulaminów niemieckich, sytuację wewnętrzną w oddziałach, a także organizację zaciągu, stosunek społeczeństwa do tego problemu oraz metody i wyniki akcji werbunkowej. Rozdział trzeci omawia poufne rokowania niemiecko-austriackie, w wyniku których miał nastąpić podział legionistów na obywateli Królestwa Polskiego i obywateli austro-węgierskich. Wyjaśnia też okoliczności, w jakich doszło do odmowy złożenia przysięgi przez większość żołnierzy I i III Brygady, oraz wynikające z tego konsekwencje. W rozdziale czwartym przedstawiono losy legionistów, którzy trafili do obozów internowania w Beniaminowie, Szczypiornie i Łomży. Obok warunków bytowych uwzględniono w nim też kondycję duchową internowanych, organizację wewnętrzną, typowe zajęcia oraz zainteresowanie ze strony społeczeństwa losem uwięzionych żołnierzy. Kolejny rozdział skupia się na sytuacji tych, którzy wymaganą przysięgę złożyli i znaleźli się w szeregach Polskiej Siły Zbrojnej. Ostatni rozdział skupia się na losach Polskiego Korpusu Posiłkowego po przeniesieniu do Galicji na przełomie sierpnia i września 1917 r.

Adam Matuszewski
Instytut Historii Nauki PAN